

OLIMPIADA NAȚIONALĂ DE LIMBA ȘI LITERATURA ROMÂNĂ
Clasele IX-XII
Etapa națională
2 aprilie 2026
Clasa a X-a

- **Toate subiectele sunt obligatorii. Timpul efectiv de lucru este de trei ore.**
- **Răspunsurile date nu vor avea titlu sau motto. Utilizarea acestora va atrage după sine descalificarea concurentului.**
- **Se acordă 10 puncte din oficiu. Total: 100 de puncte.**

Citește cu atenție textele de mai jos.

A.

Își trase lung sufletul într-un suspin adânc, și deodată se trezi. Niculae se uita afară. Erau nopți scurte de iunie; se făcuse ziuă. Orașul dormea, dar respirația lui nu era lină, ai fi zis că îndepărtate uruituri de tramvaie pe șine, sau de autobuze care își începeau cursele ambalând, la pornire, puternicele lor motoare cu ulei, erau tresăriri ale uriașului corp, horcăituri gigantice, repede înăbușite de tăcerea încă totală a marilor clădiri și bulevarde.

— Vrei să vezi cum răsare soarele? zise ea.

— Nu, răspunse Niculae. Mie îmi plac numai apusurile. Am văzut în copilăria mea atâtea răsărituri, că...

— Presupun, zise ea, că ai văzut tot atâtea apusuri! De ce unele îți plac și celelalte nu?

El râse:

— Așa e. Nici eu nu știu. Poate pentru că, dacă stau să mă gândesc, de mic mi-a plăcut să stau și să mă uit... Ori dimineața ne scula tata pe toți să mergem la muncă.

— Înțeleg, zise ea, seara vă lăsa în pace.

— Nu chiar seara, așa cam la un ceas de apusul soarelui, trebuia mers acasă, unde mama și fetele aveau alte griji. Dar ale noastre încetau. Oriunde am fi fost, cu sapa sau cu secerea în mână, la auzul glasului tatei: gata, toată lumea la căruță, lăsam spicele sau firele de porumb acolo unde erau, legam cei câțiva snopi care mai rămăseseră, îi puneam în clăi și o luam pe miriște spre capul locului. Ce mult îmi plăcea mie atunci! Și frații mei numeroși și câinele și căruța care se aurea la lumina asfințitului. Poți să-ți dai seama? Ce inteligenți erau caili! Când ne vedeau, cu toate că ei ar fi stat mereu pe câmp ca să pască, așa împiedicați cum erau, începeau să vină și ei spre căruță [...]. Fără ei nici nu se putea! Cine să fi dus căruța și grapele și tot cu ce veneam pentru o zi întreagă, haine, rogojină, unelte mai mici... He, he, he! râse Niculae. Cu rogojina asta era o chestie... Tata n-a vrut niciodată să facă rost de-un coviltir, și uneori ne prindea ploaia pe câmp. Ne strângeam toți în căruță și ne puneam rogojina în cap. Dar fiecare trăgea de ea, că nu ne acoperea pe toți, și atunci mai bine ne ploua pe toți... [...] Vezi, totdeauna era treabă dimineața, chiar când seceratul și săpatul se terminau. Mie mi se părea că tata le inventa special pentru noi treburile, ca să nu stăm. Dar în aceste pauze între sapă și seceriș, după-mesele pleca și tata de-acasă și plecam și noi care încotro... Îmi bătea inima unde să mă duc: să mă duc la vie, într-un loc unde îmi plăcea mie să stau? Să mă duc cu frați-meu cu caili pe la lot, unde aveam pepeni și puteam coace porumb? Sau să mă duc în grădină cu un teanc de romane-foileton, să urmăresc mai departe aventurile „cavalerilor nopții”? Oriunde m-aș fi dus, mă întorceam la un moment dat cu fața să văd asfințitul. Nori firoși, dar fără nimic periculos în ei, năvăleau câteodată asupra soarelui din toate părțile, fără să-l împiedice însă să strălucească la buza câmpiei. Alteori erau îndepărtați și subțiri și veneau spre el blânzi și parcă plini de nostalgie, și atunci soarele îi colora în cele mai ciudate culori, luminându-i în vâpăi câteodată chiar mai puternice decât ale lui. Înainte să vin la tine am cumpărat albumul ăsta de Tonitza și am răsfoit și altele. La început m-a șocat când am văzut în unele tablouri culori atât de aprinse peste peisajele respective... Pe urmă mi-am amintit că așa este... Spre seară, așa, eu ies câteodată din incinta castelului, când norii nu acoperă complet asfințitul, să văd cum apune soarele...

— Ai dreptate, zise Simina, răsăritul soarelui înseamnă și pentru mine o zi de muncă, adică faptul că începe... Și deși dorm bine, simt, dacă mă uit la el, o ușoară oboseală psihică. Dar nu ține mult și dacă mi se întâmplă să am neterminat pe șevalet ceva care îmi place, atunci mi-ajunge chiar

o secundă să mă uit la pânza mea, în care se văd culorile încă neîmplinite, și paleta alături, ca să-mi placă gândul că am multe ore înainte în care pot face ceva... Mai greu e când pe șevalet nu e nimic, sau e ceva care deodată nu-mi mai place!

Marin Preda, *Marele singuratic* (1972)

B.

Ei bine, locuiesc într-un sat. Temporar, mă grăbesc să adaug. În scopuri profund personale, ireductibile la o enumerare seacă, gen listă de cumpărături, instrucțiuni de folosire sau pași de urmat pentru a deveni iluminat în două săptămâni. [...] Locuiesc la mătușa Ortansa, în două camere înalte, mirosind a curat, de parcă le văruiește în fiecare zi. [...]

Înăuntru se vorbește mult. Succesul operațiunii de salvare a chirpicilor, precum și vinul fiert cu piper și scorțișoară au dezlegat limbile. Până și timiditatea Didinei parcă s-a mai dezmoșit. Întâmplarea l-a adăugat și pe moș Pandele, prieten al răposatului Haralambie, tatăl lui Manole, un bătrân uscat și locvace. Afară plouă imprevizibil, cu vuiet de vânt și vârtejuri sucite de apă. Sunt îmbrăcat cu pantalonii și bluza de trening ale lui Manole, ținuta lui lejeră din zilele de sărbătoare, și țin o cană fierbinte în mâini, imprimată cu Domul din Milano.

Tac și ascult.

Au subiecte care îi animă și le confiscă atenția, iar altele peste care trec cu dezinteres. De cele mai multe ori povestesc, aduc detalii noi la o întâmplare, dar nu discută la nivel de principii; rareori se contrazic. Îmi dau seama că ei știu o sumedenie de lucruri despre care eu aud pentru prima dată și vorbesc cu sufletul la gură despre subiecte care pe mine nu mă interesează. De exemplu, starea vremii. Când lucrezi într-un mediu artificial, devii imun la starea vremii. Ți-e indiferent dacă afară toarnă cu găleata sau e o căldură inumană. Exteriorul e mereu departe, filtrat, anihilat. O lume nouă, ca un ou cu interior climatizat, te adăpostește fără rest. Conștientizez că lumea lor are problemele ei și de mic începi să înveți acele lucruri care te vor ajuta să o stăpânești. Inteligența lor se croiește și se dezvoltă în raport cu ea. Cunoașterea lor funcționează altfel decât a mea, pentru că au de rezolvat cu totul și cu totul alte probleme. Ca să le înțeleg lumea, trebuie să devin puțin de-al lor. De fapt, chiar asta încerc de ceva timp. Dificultatea vine din faptul că au un fel de cunoaștere implicită, moștenită și naturală, care nu poate fi învățată dintr-un manual, într-un număr de lecții. Simplitatea ei este de fapt derutantă, la fel ca expresivitatea pietrei. E o cunoaștere care trebuie descoperită pas cu pas și experimentată reflexiv. Sub aparenta spontaneitate se ascund bine camuflate rutinele. Înțelepciunea sintetizată în formule cu rol de principii universale e mereu dinamită de flexibilitatea interpretării contextuale. Am senzația că proverbele mai degrabă ilustrează și justifică decât ghidează. Inteligența, ca și prostia, este altfel la ei decât în lumea din care vin eu...

Încet-încet, mă scufund în problemele care îi definesc, mă las pătruns de ele. O fac voluntar și controlat. Trebuie mers până la punctul de echilibru, punctul de inflexiune a incomensurabilității. Imersiunea e obligatorie. Recuperarea sau, mă rog, explorarea identității mă constrânge la asta. [...]

Îmi fac curaj.

Pândesc oportunitatea.

Dan Lungu, *Pâlpâiri* (2018)

Itemul I

30 de puncte

Răspunde, pe foaia de concurs, la fiecare dintre cerințele de mai jos.

1. Ilustrează un rol al utilizării persoanei a II-a în al patrulea paragraf din textul B.	4 puncte
2. Evidențiază modul în care este valorificat un motiv literar din textul A.	6 puncte
3. Prezintă importanța dialogului în construcția personajului masculin din textul A.	8 puncte
4. Comentează semnificația secvenței: „Dificultatea vine din faptul că au un fel de cunoaștere implicită, moștenită și naturală, care nu poate fi învățată dintr-un manual, într-un număr de lecții.”, din textul B.	8 puncte

Notă

Niciun răspuns nu va depăși 100 de cuvinte.

Pentru **conținut**, vei primi 26 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă răspunsurile sunt formulate în enunțuri și dezvoltă subiectul propus.

Itemul al II-lea

30 de puncte

Te numești Maria/Marian Bucur și locuiești în Botoșani. Redactează o scrisoare, de minimum 150 de cuvinte, adresată unui prieten/unei prietene, despre *rolul amintirilor în înțelegerea prezentului*. În scrisoarea ta, vei valorifica fragmentul dat din *Marele singuratic* de Marin Preda.

Data redactării scrisorii este 2 aprilie 2026.

Notă

Pentru **conținut**, vei primi 26 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă textul tău are numărul minim de cuvinte indicat și dezvoltă subiectul propus.

Itemul al III-lea

30 de puncte

Scrive un eseu, de minimum 600 de cuvinte, despre *raportarea subiectivă la realitate*.

Pe parcursul eseului, vei valorifica cele două texte citate și experiența ta culturală (literatură, arte plastice, cinematografie, muzică etc.).

Notă

În elaborarea eseului, vei respecta structura textului de tip argumentativ: *ipoteza*, constând în *formularea tezei/a punctului de vedere* cu privire la temă, *argumentația* (cu trei argumente/raționamente logice/dezvoltarea argumentelor/exemple concrete etc.) și *concluzia/sinteza*.

Pentru **conținutul** eseului, vei primi 26 de puncte, iar pentru **redactare**, vei primi 4 puncte (utilizarea limbii literare – 1 punct; logica înlănțuirii ideilor – 1 punct; ortografia – 1 punct; punctuația – 1 punct).

Punctajul pentru redactare se acordă numai dacă eseu are minimum 600 de cuvinte și dezvoltă subiectul propus.

Inserarea de citate critice necomentate sau nerelevante pentru tema dată atrage după sine neacordarea punctajului maxim.